

MARTIRII BISERICII PRIMARE-MODEL DE MĂRTURISIRE

Ieromonah drd. Nicolae Danco

THE MARTYRS OF THE EARLY CHURCH - CONFESSION MODEL

Abstract: Martyrdom within the Christian church has always been a known fact. Christ the Saviour warned both His disciples and their followers, that they would be persecuted for the mere fact that they were following Him and preaching His teachings. Although in most cases martyrs were unjustly condemned - for the simple reason that they didn't offer sacrifices to the idols and were Christians - they have always had a dignified and upright attitude regarding the confession of their belief. They did not look upon their persecutors with hatred and contempt, but were - at the most - compassionate, because „they do not know what they are doing”. This pattern of early church confession was also going to be adopted by the martyrs and confessors of the following centuries, up to the present time. The history of the Romanian Christian people is full of countless examples of martyrs, confessors and hero-martyrs who have sacrificed their lives for defending their ancestor's faith, as well as their homeland. A nation who has not struggled to gain any new territories, but only fought to keep its Christian faith, language, culture and country borders.

Keywords: Early Church, persecution, martyr, confessor, contemporary.

Martiriul în Biserica Primară

În paginile Scripturi putem vedea că Hristos de foarte multe ori i-a avertizat pe Apostoli că pentru numele Lui ei vor trebui să îndure multă prigoană din partea acelor oameni care nu vor crede în învățătura Sa: „*Vă vor scoate pe voi din sinagogi; dar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să creadă că aduce închinare lui Dumnezeu... În lume necazuri veți avea; dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea*” (Ioan 16, 2, 33). Mântuitorul le atrage atenția ucenicilor Săi asupra suferințelor pe care le vor îndura, dar în același timp, se oferă ca model de răbdare în fața tuturor calomniilor și batjocurilor venite din partea fariseilor și cărturarilor și mai apoi prin suferința îndurată, fără cârtire, cu prilejul jertfei

Sale de pe cruce. În mod paradoxal, ca alte multe învățături ale lui Hristos, El le spune ucenicilor Săi că vor fi fericiți atunci când vor îndura ocări și batjocuri pentru Numele Lui (Matei 5, 11). Acest îndemn este pus în practică de către Apostoli, nu după mult timp de la Cinzecime, când au fost „*umpluți de Duh Sfânt*” (Faptele Apostolilor 2, 4) și astfel au prins curaj, pe care mulți dintre ei nu l-au avut în timpul pătimirilor lui Hristos, de a propovădui fără frică învățătura Mântuitorului. Ne este relatat la un moment dat de către Sfântul Luca, în Faptele Apostolilor, un eveniment prin care se arată, cum Apostolii propovăduiau cu multă îndrăzneală în numele lui Hristos, iar pentru aceasta fiind prinși și duși în fața sinedriului, au fost biciuiți și li s-a poruncit să nu mai propovăduiască această învățătură. Plecând din fața sinedriului s-au bucurat că au suferit ocară pentru numele Lui (Faptele Apostolilor 5, 40-41).

Primul martir¹ creștin cunoscut că a îndurat ocări și mai apoi moarte pentru Hristos, este Sfântul Ștefan. Acesta, datorită râvnei cu care îl propovăduia pe Iisus ca Dumnezeu, printre cei care nu au vrut să-L primească pe Iisus ca Mesia cel prorocit de către profeții Vechiului Testament, a fost omorât cu pietre de către evrei și mai marii lor, în afara cetății. Iată că acest sânge curs din primul martir, după cum mai târziu va scrie Tertulian, a devenit sămânța creștinilor². Un amănunt foarte important pe care îl putem constata, atât în martiriul Sfântului Ștefan, cât și în suferințele martirice ale tuturor creștinilor de după el, avându-L ca model în atitudine pe Hristos în timpul jertfei Sale, este faptul că ei nu îi priveau cu ură și dispreț pe prigonitorii lor, ci de multe ori se rugau ca să le fie iertat păcatul și să ajungă la cunoașterea adevăratului Dumnezeu.

Prigoana îndreptată împotriva creștinilor a avut mai multe cauze, printre care religioase³, politice⁴ și moral-sociale⁵. Persecuțiile au început în timpul

¹ μάρτυς, ó – *martis = martor; martir. În sens creștin, sunt toți aceia care au pățimit pentru apărarea credinței lor, care și-au dat viața pentru Hristos.* Ene Braniște, Ecaterina Braniște, *Dicționar de cunoștințe religioase*, Editura Andreiană, Sibiu, 2010, p. 255.

² „*De câte ori suntem secerăți de voi (prigonitori) ne facem și mai numeroși. Sămânța e chiar sângele martirilor*”. Tertulian, *Apologeticum*, L, 13, în col. PSB, vol. 3, EIMBBOR, București, 1981, p. 109.

³ Creștinii erau acuzați de către romani, că datorită lor se ivesc toate nenorocirile în Imperiu. Se credea că datorită creștinilor care nu mai cinsteau zeii și statuile lor, având o credință monoteistă, este atrasă mânia acestora asupra poporului prin diferite calamități naturale. Creștinii care erau prinși că nu vor să aducă jertfă idolilor, erau condamnați la moarte. Sfântul Iustin Martirul, *Apologia I, IV, IX*, în col. PSB, vol. 2, EIMBBOR, București, 1980; Tertulian, *Apologeticum*, XL, col. PSB, vol. 3, EIMBBOR, București, 1981.

⁴ La începutul creștinismului, între statul roman și religie era o strânsă legătură, crezându-se că strălucirea Imperiului este datorată zeilor. Deasemenea, cultul împăratului, era socotit ca religie de stat. Creștinii refuzând să-i cinstească pe zeii și nedorind să se mai închine împăratului (Caligula, Domițian și Dioclețian primind onoruri divine încă fiind în viață), au fost decretați ca dușmani și astfel ei trebuiau să fie uciși.

⁵ Creștinii erau disprețuiți în special de aristocrați, pentru faptul că majoritatea creștinilor proveneau din clasele modeste. Datorită faptului că nu mai practicau anumite meserii, care erau în contradicție cu învățătura creștină, erau considerați nefolositori societății. Deasemenea, erau

domniei împăratului Nero, și au luat sfârșit în anul 313 când a fost emis Edictul de la Milan, în timpul domniei lui Constantin cel Mare. În această perioadă de persecuție a secolelor I–IV, nu toți împărații i-au persecutat cu cruzime pe creștini, precum Nero (56-68), Domițian (81-96), Traian (98-117), Septimiu Sever (193-211), Deciu (249-251), Aurelian (270-275) și sfârșind cu împăratul Dioclețian (284-305). În timpul persecuțiilor, cei care erau descoperiți ca făcând parte dintre creștini, de exemplu, dacă dețineau o funcție publică și nu se lepădau de creștinism, erau exilați iar averea le era confiscată. Cei din clasele sociale de jos erau pur și simplu uciși. Creștinii, după cum ne spune și Sfântul Iustin Martirul, nu erau condamnați la moarte pentru fapte grave reale, care afectau siguranța Imperiului sau a cetățenilor, ci erau niște născociri în majoritatea cazurilor, ei fiind pur și simplu prizonieri și omorâți pentru simplul motiv că sunt creștini⁶. Majoritatea împăraților au emis decrete, prin care li se dădea putere deplină guvernatorilor locali de a-i elimina pe creștini din societate, iar cele mai relevante cuvinte în acest caz, sunt spusele împăratului Nero la adresa creștinilor „*nu vă este permis să trăiți*”⁷.

Pedepsele îndreptate împotriva creștinilor, erau în cele mai multe cazuri foarte greu de îndurat de către cei condamnați, tocmai de aceea printre creștinii persecutați erau și cei care, de frica torturilor, se lepădau de credință pe moment, însă mai apoi reveneau cu pocăința în sânul Bisericii, aceștia fiind numiți lapși. Desigur că de-a lungul celor trei secole de persecuție, pedepsele variau în funcție de decretele împăraților. Creștinii erau de multe ori exilați pe viață din ținuturile lor, erau trimiși la muncă forțată în mine sau în cariere, unde condițiile de trai erau foarte greu de suportat. Aceste deportări au avut și o parte bună, în sensul că printre cei deportați erau creștinii din „*linia întâi*”, care aveau o credință deplină în Hristos și o viață morală ireproșabilă, astfel reușind să încreștineze foarte mulți oameni din regiunile unde erau deportați⁸. Pe lângă aceste pedepse mai erau și cele fizice⁹, care erau cel mai greu de îndurat de către creștini. Datorită eroismului de care dădeau dovadă cei persecutați în considerați ca fiind imorali datorită înțelegerii greșite a câtorva învățături ale creștinismului, precum Euharistia (erau acuzați că mănâncă carne și beau sânge de copii), și Spovedania (atunci când creștinii se puneau în genunchi în fața preotului erau acuzați că se închină organelor lui intime etc.).

⁶ „*Dacă cumva vreunul dintre cei ce sunt învinuiți tăgăduiește, spunând el însuși că nu este creștin, voi îl lăsați, ca și cum nu ați avea a-l vădi cu nimic că a păcătuit. Dacă, însă, cineva mărturisește că este creștin, voi îl pedepsiți numai pentru mărturisirea lui*”. Sfântul Iustin Martirul, *Apologia I*, IV, în col. PSB, vol. 2, EIBMBOR, București, 1980, p. 27.

⁷ Tertulian, *Apologeticum*, IV, 4, în col. PSB, vol. 3, EIBMBOR, București, 1981, p. 44.

⁸ Această parte bună o putem vedea și în exodul confrăților noștri români, care au ales să plece din țară pentru un trai mai bun. Mulți dintre aceștia s-au organizat foarte frumos în comunități creștine închegate, asemenea creștinilor din primele secole, mărturisind Evanghelia lui Hristos prin viața lor, în societatea occidentală secularizată.

⁹ Printre cele mai grele pedepse aplicate creștinilor cu scopul ca aceștia să apostazieze erau „*flagelarea, bătaia cu vergi, sfâșierea corpului cu unghii de fier sau cu cioburi de sticlă, arderea cu fierul înroșit, răstignirea, decapitarea, aruncarea la fiare sau în luptele cu gladiatori, scoaterea*

timpul aplicării pedepselor, mulți dintre păgânii prezenți, fiind uimiți de credința și dragostea lor față de Hristos, se converteau la creștinism pe loc sau după aceea.

Persecuțiile îndreptate împotriva creștinilor din perioada primară a Bisericii, în mare parte¹⁰, au luat sfârșit în secolul al IV-lea prin Edictul de la Milan, dat de împăratul Constantin cel Mare. Urmările prigoanei au fost pe de-o parte negative, datorită faptului că multe biserici au fost distruse, multe cărți au fost arse și tocmai de aceea și literatura creștină din această perioadă nu este una foarte bogată, dar și o parte pozitivă, prin faptul că mărturisirea și martiriul îndurat de către creștinii primelor secole, ne arată cum trebuie să ne conducem viața, respectând învățăturile lui Hristos cuprinse în Scriptură. De asemenea, persecuțiile au dat naștere cultului sfinților și al moaștelor¹¹.

Modele de martiri. În foarte multe cazuri creștinii nu fugeau de martiriu, pentru că ei știau că jertfindu-și viața aceasta vremelnică, o vor dobândi pe cea veșnică, alături de Hristos întru împărăția Sa. Atunci când erau puși în fața prigonitorilor pentru a mărturisi credința lor, cu siguranță că majoritatea creștinilor își aduceau aminte de cuvintele lui Hristos: „*Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor; mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu... Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor și Eu mă voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu*” (Matei 10, 32-33). Creștinii au îndurat cu mult curaj cruntele pedepse și în final moartea martirică, uimind întreaga lume păgână. Ei mergeau spre martiriu cu bucurie și nădejde deplină în Cel în care credeau.

Sfântul Ignatie Teoforul, a fost episcop al Antiohiei între anii 70-107, hirotonit fiind de către Sfântul Apostol Petru. În anul 107, el este condamnat la moarte și trimis ca să fie executat în amfiteatrul de la Roma. Aici împăratul Traian a rânduit mai multe serbări în cinstea victoriei sale împotriva dacilor, iar pentru a-i binedispune și mai mult pe romani, a hotărât aducerea mai multor creștini în capitală, pentru a fi omorâți în amfiteatru de către gladiatori sau de către animalele sălbatice înfometate. Unul dintre acești creștini este și Sfântul *ochilor; smulgerea unghiilor; turnarea de plumb topit sau de smoală încinsă pe corpul gol*” etc. Pr. Nicolae Chifăr, *Istoria creștinismului*, Vol. I, Editura Trinitas, Iași, 1999, p. 36.

¹⁰ Au mai existat persecuții îndreptate împotriva creștinilor, chiar și după Edictul de la Milan din 313, însă nu de aceeași proporție și teroare precum cele din secolele I-IV. Liciniu a început să-i persecute pe creștini între anii 320-324 ca răzbunare împotriva lui Constantin cel Mare, în urma înfrângerii din anul 314 prin care pierde provincia Illyricum. În urma acestei persecuții printre martirii cunoscuți cu numele, sunt cei 40 de mucenici înghețați în lacul de la Sevasta. O altă persecuție este reînviată în timpul împăratului Iulian Apostatul (361-363), care încearcă să refacă statul păgân, promulgând multe legi în favoarea acestuia și în același timp începe prigoana împotriva creștinilor. Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, *Persecuția Împăratului Iulian Apostatul împotriva creștinismului*, Editura Anastasis, Sibiu, 2009.

¹¹ Pr. Prof. Dr. Ioan Rămureanu, *Istoria Bisericească Universală*, EIBMBOR, București, 2004, p. 68; *Actele Martirice, Martiriul Sfântului Policarp, Episcopul Smirnei*, în col. PSB, EIBMBOR, București, 1982.

Ignatie, care în drumul său către Roma, scrie mai multe epistole reprezentanților diferitelor biserici locale, printre care și romanilor. În Epistola către romani el le spune creștinilor din această cetate, care doreau să plătească pentru viața lui: „Lăsați-mă să fiu mâncarea fiarelor, prin care pot dobândi pe Dumnezeu. Sunt grâu al lui Dumnezeu și sunt măcinat de dinții fiarelor, ca să fiu găsit pâine curată a lui Hristos”¹²; „Să vină peste mine foc și cruce, haite de fiare, tăierea cărnii, împărțirea trupului, risipirea oaselor, strivirea mădularelor, măcinatul întregului trup, rele chinuiri ale diavolului. Să vină toate, numai să dobândesc pe Hristos”¹³. Sfântul Ignatie moare mâncat fiind de fiarele sălbatice, rămânând din trupul lui doar oasele cele mari și tari, care au fost luate cu multă evlavie de către creștini și duse în Antiohia, fiind așezate într-o biserică din afara porții Dafne.

Sfântul Policarp, episcop al Smirnei a suferit moarte martirică pentru Hristos în anul 155 în timpul împăratului Antonin Pius (138-161). Din relatarea martiriului său, putem observa credința și dragostea sa față de Hristos, pe care Îl propovăduia în cetatea Smirnei. Fiind adus în mijlocul stadionului, proconsulul a încercat să-l abată de la credința sa, spunându-i ca să-i fie milă de bătrânețile lui. Mai mult de atât, i-a spus să se jure pe zei și să blesteme pe Hristos și astfel va fi eliberat. La toate acestea Sfântul Policarp îi răspunde: „De optzeci și șase de ani Îi servesc și nici un rău nu mi-a făcut. Cum pot să blestem pe Împăratul Meu, Cel ce m-a mântuit”¹⁴. Văzând că nu vrea să lepede credința lui, proconsulul a hotărât ca să fie ars, însă focul nu îl ardea și atunci a poruncit ca să fie străpuns cu o lance. După ce a murit, trupul sfântului a fost ars, pentru a nu fi cinstit de către creștini¹⁵.

Martiri daco-romani. Creștinismul pe teritoriul țării noastre, în special în Scythia Minor, este atestat încă de acum două mii de ani, fiind de origine apostolică. Printre multele argumente care atestă această afirmație, precum cele arheologice și lingvistice, un alt argument care dovedește prezenta creștinilor în Dobrogea de acum două milenii, este și numărul mare de creștinimartiri cunoscuți din această perioadă primară. Au fost descoperite foarte multe bazine pe întreg teritoriul dobrogean, având sub altar cripte care adăposteau moaște de martiri creștini. O astfel de biserică este și cea din localitatea Niculițel, județul Tulcea, descoperită în anul 1971, având sub altar o ladă mortuară care adăpotea osemintele a patru martiri care au pățimit în timpul lui Dioclețian, fiind cunoscuți și cu numele datorită unei inscripții de

¹² Sfântul Ignatie Teoforul, *Către Romani*, IV, 1, în col. PSB, vol. 1, EIBMBOR, București, 1979, p. 175.

¹³ *Ibidem*, V, 3, p. 176.

¹⁴ Actele Martirice, *Martiriul Sfântului Policarp, Episcopul Smirnei*, IX, 3, în col. PSB, vol. 11, EIBMBOR, București, 1982, p. 30.

¹⁵ *Ibidem*, XVII, 2, p. 33.

pe peretele criptei: Zoticos, Attalos, Kamasis și Filipos¹⁶. Alți martiri a căror moaște s-au descoperit în anii 2000-2001 într-o criptă de sub altarul bazilicii din Halmiris (Murighiol) sunt preotul Epictet și ucenicul său Astion, care au fost martirizați prin decapitare în jurul anului 290. Actele martirice descriu că la un moment dat a sosit în orașul Halmiris comandantul Latronianus pentru anumite treburi administrative și militare. Locuitorii orașului i-au raportat, că sunt doi străini în oraș, care prin cuvântările lor i-au întors pe mulți locuitori de la cinstirea zeilor. Au fost arestați și supuși multor torturi printre care și sfâșierea cărnii de pe corp cu unghi de fier, la care cei doi răspundeau: „*noi suntem creștini, facă-se cu noi voia lui Dumnezeu*”. Văzând răbdarea lor, unul dintre judecători, pe nume Vigilantius, după câteva zile a mărturisit și el că este creștin. Fiind supuși la multe torturi, însă de fiecare dată rămânând nevătămați și bucuroși că îl mărturisesc pe Hristos, comandantul a poruncit să fie scoși afară din cetate și decapitați. Trupurile lor au fost luate de către noul creștin Vigilantius și alți creștini și depuse în cripta bazilicii din oraș¹⁷.

Pe teritoriul Scythiei Minor sunt cunoscuți foarte mulți martiri creștini care și-au dat viața pentru Hristos, printre care îi amintim pe Macrobiu și Gordian care au pătimit la Tomis (Constanța), precum și frații Argheu și Narcis care au fost decapitați. La Axiopolis (Hinog, lângă Cernavodă) au fost martirizați Chindeas și Tasius. În Noviodunum (Isaccea) au suferit moarte martirică sfinții Flavian, Filip și alți 30 de martiri precum amintește un Martirologiu siriatic etc¹⁸.

Martiri și mărturisitori ai poporului român

Dacă privim în istoria poporului român, de foarte multe ori, acesta a trebuit să fie un popor mărturisitor și chiar izvorâtor de martiri, pentru a-și putea păstra credința în Hristos, limba și cultura strămoșilor. Constatăm că asemenea martirilor din primele secole, creștinii martiri români, din toate timpurile și din toate locurile, au avut aceeași atitudine în fața prigonitorilor, pentru că s-au adăpat din același izvor, credința în Iisus Hristos. Cuvintele de încurajare adresate de către Hristos ucenicilor Săi, care mulți vor deveni și martiri, precum și tuturor martirilor care i-au urmat până în prezent și vor mai fi, au fost: „*Nu va îngrijii cum sau ce veți răspunde sau ce veți zice, că Duhul Sfânt vă va învăța chiar în ceasul Acela ce trebuie să spuneți*” (Luca 12, 11-12). Dacă ar fi să luăm un exemplu din trecutul mărturisitor al românilor, cred că cel mai grăitor ar fi cel al românilor din Ardeal, care au fost prigoniiți în propria țară, deși erau majoritari. Foarte grăitoare sunt spusele Academicianului Ioan Aurel Pop, care în cadrul Conferinței *Marea Unire din sufletele românilor*, spunea că la un moment dat cei din conducerea țării din perioada Primului Război

¹⁶ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Basilica, București, 2013, p. 45.

¹⁷ Prof. Dr. Emilian Popescu, *Martiri și sfinți în Dobrogea*, în rev. Studii Teologice, nr. 3/1939, p. 52.

¹⁸ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Basilica, București, 2013, p. 46.

Mondial, au avut de luat o decizie foarte grea. Cu o armată nu foarte numeroasă, ei trebuiau să lupte ori pentru eliberarea românilor din Ardeal, ori pentru eliberarea românilor din Basarabia, și au hotărât să lupte pentru eliberarea românilor din Basarabia, argumentând că românii ardeleni deși au fost prizoniți o perioadă de timp îndelungată de către stăpânirea maghiară, nu și-au pierdut credința, limba și cultura și astfel vor mai putea răbda o perioadă. Pe când românii din Basarabia, datorită procesului de rusificare au început să-și piardă, mulți dintre ei, limba și cultura¹⁹. Dar iată că la 1 decembrie 1918 atât ardelenii cât și basarabenii au revenit la patria mamă, România.

Cel mai dramatic aspect al prigoanei îndreptate împotriva românilor din Ardeal, este că au fost prizoniți de către creștini, fie ei catolici sau calvini. În toată perioada Evului Mediu, au fost multe încercări ale stăpânilor străini din Transilvania, de a-i trece pe românii ortodocși la catholicism sau calvinism. Cu toate că mitropoliților transilvăneni li se impuneau mai multe condiții umiltoare²⁰, prin care principii calvini urmăreau calvinizarea românilor ortodocși, ei nu respectau aceste condiții „*căutând să țină mereu trează conștiința ortodoxă și românească în sufletele păstoriților lor*”²¹. Atât de puternică era conștiința de românitățe și ortodoxie în viața oamenilor și păstoriților lor bisericești, încât „*ortodoxia a devenit sinonimă cu românitătea*”²². Datorită mărturisirii lor, mulți ierarhi au fost prizoniți, alungați pe nedrept din scaunul episcopal, judecați, aducându-li-se învinuiri nedrepte și nefondate, precum a fost de exemplu în cazul Mitropolitului Sava Brancovici, care a și fost trecut în rândul sfinților, alături de Mitropolitul Ilie Iorest, ca sfinți mărturisitori. Cea mai grea perioadă a poporului român ortodox din Transilvania, a fost secolul al XVIII-lea, când erau obligați să se unească cu Biserica Catolică și să renunțe la credința lor strămoșească. Cei care nu acceptau unirea, nu aveau anumite drepturi, de exemplu „*fiii lor nu erau lăsați să facă studii, nu aveau dreptul să practice meșteșuguri sau să facă comerț, nu erau primiți în funcții publice, nu aveau drept să moștenească sau să cumpere pământ însă erau supuși la biruri foarte mari*”²³. La mijlocul secolului, românii au început să lupte pentru credința lor, neparticipând la slujbele oficiate de preoții uniți, mulți dintre acești preoți fiind alungați din parohii și aduși preoți hirotoniți în

¹⁹ Acad. Prof. Univ. Dr. Ioan Aurel Pop, *Marea Unire din Sufletele Românilor*, conferință susținută la Cluj-Napoca, în luna octombrie, 2018. <https://www.youtube.com/watch?v=ZEBhIIApyxo> (Accesat 27.11.2018)

²⁰ Educarea tineretului ortodox după Catehismul calvinesc, înlocuirea Sfintei Împărtășanii cu pâine și vin nesfințite, înlăturarea ritualului ortodox la botez și înmormântări, înlăturarea icoanelor și a crucii etc. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, p. 243.

²¹ Idem.

²² (Ortodox=român). Ioan Aurel Pop, *Românii în secolele XIV-XVI: de la „Republica Creștină” la „Restaurarea Daciei”*, apărut în volumul *Marea Istorie Ilustrată a României și a Republicii Moldova*, Editura Litera, București-Chișinău, 2018, p. 244.

²³ Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura Basilica, București, 2013, p. 327.

Țara Românească și Moldova, ba mai mult au fost cazuri în care românii care nu doreau unirea și-au mutat vatra satului, pentru a rămâne ortodocși pe mai departe. Atât preoți, cât și mireni, nu o dată s-au dus la Viena pentru a prezenta situația grea a românilor ortodocși, și în loc de răspuns aceștia au fost arestați și închiși în închisoarea Kufstein, unde după multă suferință au murit ca adevărați mărturisitori²⁴. Apogeul prigoanei a avut loc în primăvara anului 1761, când generalul Nicolaus Adolf von Bucow a fost trimis în Ardeal cu scopul de a întări uniunea, distrugând multe biserici și mănăstiri ortodoxe, cele din lemn au fost arse iar cele din piatră și cărămidă distruse cu tunurile²⁵, iar vietuitorii mănăstirilor în mare parte uciși. Cu toată aceasta prigoană îndreptată împotriva lor, românii ardeleni, în mare parte au rămas creștini ortodocși.

Mărturisitori în temnițele comuniste

Un alt moment din istoria poporului nostrum, când românii au trebuit să mărturisească credința în Hristos, precum și dragostea lor față de propria țară, a avut loc în secolul trecut începând cu instaurarea regimului ateu-comunist²⁶. O dată cu instaurarea acestui regim, au fost create multe închisori și lagăre, unde mii de români – elevi de liceu, studenți, profesori universitari, foști demnitari, generali, ierarhi, preoți, muncitori și simpli țărani – care nu doreau să primească ideologia comunistă, erau închiși în vederea reeducării lor, fiind considerați „*dușmanii poporului*”. Între suferințele îndurate de către primii creștini și cei din temnițele comuniste, este o asemănare copleșitoare. În ambele momente istorice de mărturisire, se poate observa curajul mărturisirii credinței lor, solidaritatea și nădejdea în cuvintele Mântuitorului: „*Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri*” (Matei 5, 12). Desigur că au existat și între acești mărturisitori, unii care datorită torturilor de-a dreptul demonice, au cedat și au apostaziat sau și-au vândut prietenii. Însă sunt foarte grăitoare cuvintele unui fost deținut „*noi suntem singurii care am putea să-i judecăm, însă nu îi judecăm, pentru că știm prin ce torturi groaznice am trecut cu toții*”²⁷.

²⁴ Biserica Ortodoxă a trecut în rândul sfinților mai mulți mărturisitori din această perioadă: Sfinții Cuvioși mărturisitori Visarion și Sofronie, preoții mărturisitori Moise Măcinic din Sibiel și Ioan din Galeș precum și mucenicului Oprea din Săliște.

²⁵ Multe nedreptăți s-au făcut odată cu venirea acestui general în Ardeal, multe biserici ortodoxe au fost luate și date uniților, deși numeric erau cu mult mai puțini decât ortodocșii (de exemplu: biserica din Rășinari, județul Sibiu, a fost luată de la ortodocșii care aveau 713 familii și dată uniților care aveau 51 de familii și trei preoți), iar în satele unde erau doar câteva familii unite, ortodocșii erau obligați să le construiască biserică și casă parohială pentru preotul lor.

²⁶ Imediat după ce regele Mihai I a fost constrâns să abdice pe 31 decembrie 1947, țara noastră a fost proclamată Republică Populară. Din acest moment a început cea mai dramatică și complicată perioadă din istoria poporului nostru, în care societatea avea să fie modificată radical, mentalități răsturnate, iar economia reasezată pe baze noi. Cosmin Popa, *Regimul Comunist din România*, apărut în volumul *Marea Istorie Ilustrată a României și a Republicii Moldova*, Editura Litera, București-Chișinău, 2018, p. 619.

²⁷ Dumitru Bordeian, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Editura Scara, București, 2001, p. 165.

Au fost create mai multe închisori în vederea reeducării la Jilava, Târgu-Ocna, Pitești, Gherla, Aiud, Mina Baia-Sprie și Canalul Dunărea - Marea Neagră. Torturile inventate de către torționari erau groaznice, însă cu toate acestea, mulți au reușit să reziste datorită dragostei lor față de Hristos, față de aproapele lor, care era tratat cu aceiași cruzime și datorită dorinței de a-i revedea pe cei dragi de acasă. Sunt foarte multe mărturii ale deținuților, din timpul regimului comunist, care descriu în detaliu ce s-a întâmplat în acele închisori. Majoritatea condamnărilor făcute erau nedrepte, urmărind doar anihilarea celor care se opuneau regimului. Abia după prezentarea sentințelor de condamnare la ani grei de închisoare, majoritatea susținute pe baza mărturiile mincinoase ale unor oameni străini, urmau torturile și suferințele, de multe ori greu de îndurat. Cel mai greu pentru deținuți era că li se cerea „să-i tragă de limbă” pe camarazii și colegii lor de celulă²⁸, iar în schimbul informațiilor aduse aveau anumite beneficii și înlesniri. De asemenea erau și demascările, sau mai bine zis anchetele la care erau supuși deținuții, pentru a fi aflate anumite informații, de multe ori fictive. Pentru aceasta erau bătuți la tălpi, după care erau puși să alerge prin cameră, să stea într-un picior, însă cel mai greu moment era acela când erau obligați să asiste la bătaia îndurată de colegii lor²⁹. De multe ori erau băgați în anumite camere speciale, destinate torturii, unde erau obligați să se bată unii pe ceilalți sau erau aduși bătauși dintre deținuții, care pentru câteva înlesniri erau dispuși să pună în practică, fără milă, ordinele torționarilor³⁰. Printre multele forme de tortură la care erau supuși deținuții, se numără și următoarele: deținuțul în pielea goală pe timp de iarnă trebuia să stea într-un picior pe tinetă sau să stea nemișcat pe prici iar cei care se mișcau erau bătuți fără milă; erau bătuți până la epuizare apoi erau forțați să bea zeamă de varză,

²⁸ „Al doilea ordin al lui Țurcanu, să-i trag de limbă, rămânea cea mai spinoasă problemă de conștiință”.

²⁹ Dumitru Bordeian, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Editura Scara, București, 2001, p. 149.

²⁹ *Dacă tăceai, uitai să spui ceva sau nu spuneai ce trebuia și ce voia el să știe, începea bătaia. Erai lungit pe prici, cu fața în jos, vreo șase-opt inși se așezau pe tine și Martinus, cu băta îți dădea la tălpi. Simțezi dintr-o dată cum creierul și tot trupul îți erau străpunse de o durere îngrozitoare... dădea, dădea, până ce leșinai. Te uda cu apă ca să te trezești și iarăși începea să dea, până obosea sau se rupea coada măturii. ...erai obligat să alergi continuu. De atâta bătaie, tălpile se umflau și alergatul era parcă pe cuie”. Nicolae Purcărea, *Urlă Haita... Pitești, Canalul, Gherla, Jilava, Aiud*, Fundația Sfinții Închisorilor, 2012, p. 78-79.*

³⁰ *Deodată aud din colțul camerei unde era Țurcanu porunca de atac: - Pe ei, mă! Omorâți-i! Am fost legat de picioare și de mâini și la ochi am fost legat cu un prosop spre a nu vedea nimic. Abia acum mi-am dat seama ce s-a dezlănțuit. Doamne Dumnezeu, dă-ne tărie sau ia-ne viața! ...Loveaua cu bucăți de lemn din capete de prici, cu stinghii aduse de la atelier, cu frânhii răsucite și muiate în apă, cu centuri etc. ...Nu conta unde loveau și nici ce putea să se întâmple. Nu țineau cont că din aceea lovitură puteai să mori sau să rămâi infirm. Loveau în cap, în burtă, în coaste și peste tot, care pe unde apuca, fără milă fără cruțare. Această grozăvie n-a durat un minut, nici două sau douăzeci, ci vreo trei ore fără întrerupere”. Mărturia lui Aurel Obreja în Gh. Andreica, *Mărturii... Mărturii*, apud Fericiți cei prizoniți –martiri ai temnițelor comuniste, Editura Bonifaciu, București, 2008, p. 101.*

cu o doză foarte mare de sare, după care nu li se dădea apă să bea mai multe zile; erau ținuți cu săptămânile la izolare, timp în care nu vedeau dar nici nu puteau să vorbească cu nimeni³¹.

Torturile se intensificau în oroare și intensitate în preajma marilor sărbători creștine. Torționarii doreau ca să scoată din inima deținuților și ultima idee despre Dumnezeu, pentru că aceasta le dădea putere să rabde pe mai departe toate suferințele³². Rugăciunea trebuiau să o facă în mare taină, pentru a nu fi văzuți nici de gardieni, nici de colegii de cameră, deoarece printre ei putea să fie cineva introdus ca spion și astfel să raporteze gardienilor³³. Povestește fostul deținut Dumitru Bordeianu că în prima zi de Crăciun a anului 1950 au fost supuși unor torturi groaznice. După mai multe zile de bătaie, înfometare și însetare au fost obligați să stea într-o poziție fixă pe prici, iar nevoile fiziologice personale au fost obligați să le facă în propria gamela, apoi să le mănânce. Adevărată este remarca celor care au îndrăznit să-i înfrunte în acea zi pe torționari: „nici cei mai odioși monștri n-ar fi fost în stare să-și degradeze semenul într-un chip atât de bestial”³⁴. În preajma Paștilor erau obligați să cinstească această mare sărbătoare a creștinătății prin multe hule și blasfemi aduse Pătimirilor Domnului Iisus Hristos, Maicii Domnului, Crucii etc³⁵.

Precum creștinii din Biserica Primară, care datorită credinței lor creștine au avut multe de pățimit din partea celor care nu credeau în Dumnezeu și „martirii temnițelor comuniste” au avut multe de pățimit, datorita unui sistem ateu și a acelor oameni fără conștiință, care îl slujeau. Desigur că au fost și deținuți care datorită torturilor îndurate s-au lepădat de Hristos, însă nu este a noastră judecata, pentru că noi nu am îndurat nimic din experiența lor martirică. La fel de adevărat este că nu toți deținuții temnițelor comuniste au fost torturați pentru idealul lor creștin, și nu toți pot fi declarați martiri și mărturisitori.

³¹ Dumitru Bordeian, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, p. 176, 185.

³² „Credința era ultimul nostru resort al rezistenței noastre sufletești. Cu o insistență diabolică eram întrebați: „Mai crezi în Dumnezeu?”. Iar la răspunsul nostru afirmativ, demonii înfuriați începeau iar bătăile și torturile”. Nicolae Purcarea, *Urlă Haita... Pitești, Canalul, Gherla, Jilava, Aiud*, Fundația Sfinții Închisorilor, Editura Evangelismos, 2012, p. 97.

³³ „Singurătatea care te cuprindea era sfâșietoare. Nu mai aveai pe nimeni și nimic. Din tine rămânea doar instinctul de conservare și dramul, sămburele de sfințenie. Rugăciunea o făceai în gând, iar crucea, cu limba în gură”. Ibidem, p. 80.

³⁴ Dumitru Bordeian, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, Editura Scara, București, 2001, p. 189. De asemenea, deținuții au fost puși să refacă teatral momentul nașterii Mântuitorului, în cel mai josnic mod pornografic. Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, Editura Christiana, București, 2006, p. 271.

³⁵ „Se apropiau Sfintele Paști, un prilej bun de a distruge „mitul” : Mesia, Înviere, Maica Domnului. De toate trebuia să te lepezi. Cu o frenezie diabolică, sistemul s-a pus în mișcare. În loc de cruce s-au cioplit falusuri, pe care trebuia să le săruți. Pornografia a înlocuit sfințenia. Rugăciunile și Prohodul au fost înlocuite cu scrieri obscene. Noi trebuia să ne târâm în genunchi, sărutând falusul. Toată Săptămâna Mare ne-am târât, ne-am umilit. Nu rănile ne dureau, ci adâncurile noastre sufletești, ciuruite, zdrobite în teascul acesta al satanei”. Nicolae Purcarea, *Urlă Haita*, p. 96; Dumitru Bordeian, *Mărturisiri din mlaștina disperării*, p. 241; Ioan Ianolide, *Întoarcerea la Hristos*, p. 272.

Concluzii

Mărturisirea martirilor nu a încetat și nu va înceta niciodată până la Parusie. Prin mărturisire martirică, care nu trebuie să fie neapărat exprimată prin jertfirea propriei vieți, fiecare creștin dovedește cât de puternică și sinceră este credința lui în Mântuitorul Iisus Hristos. Cu toate că suferințele îndurate de către martirii creștini din toate timpurile, nu au avut aceleași metode de tortură, totuși au avut aceleași roade, datorită fundamentului pe care se baza mărturisirea lor, credința în Hristos. Desigur că în zilele noastre foarte puțini creștini mai sunt persecutați până la moarte (cazul martirilor creștini din Siria), însă cu toții suntem chemați ca să fim mărturisitori creștini în societatea secularizată în care trăim. Iar cea mai bună mărturisire a credinței noastre în Hristos, este dovedită prin viața noastră, trăită autentic după învățătura creștină. Și astfel după cum martirii prin răbdarea lor, prin dragostea lor și puterea de a-i ierta pe prigonitori, au reușit să-i convertească pe păgâni la creștinism, tot așa și noi prin viața noastră, în care se oglindește învățătura creștină, putem deveni lumina lumii: *„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru cel din ceruri”* (Matei 5, 16).